

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

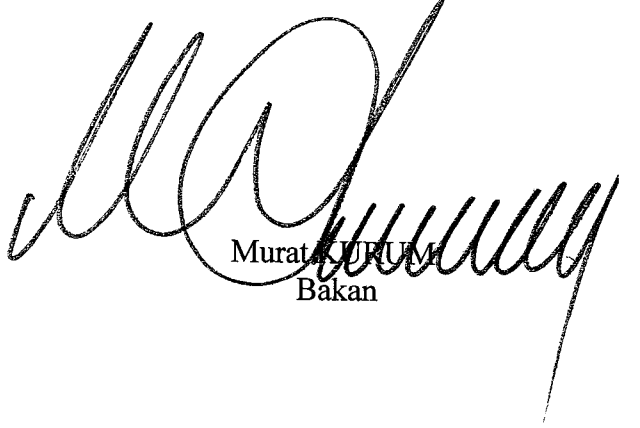
22 Temmuz 2025

Sayı :30824082-610/13096932
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN HÜSMEN KIRKPINAR'IN
TBMM 7/27753 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/27753

GK 158

SORULAR

- 1) Rengi siyaha dönen ve içinde yoğun kimyasal atıklar barındıran Gediz nehri neden bu zamana kadar temizlenmemiştir?
- 2) 2025 yılına gelinmesine rağmen, neden hala Gediz Nehri'nde balık tutulamamaktadır?
- 3) İzmir'in Foça ilçesinden körfeze dökülen Gediz Nehri'nin kirlenmesine neden olan kaynakların tespiti yapılmış mıdır? Kirliliği engellemek için Bakanlığınız hangi önlemleri almaktadır?
- 4) Gediz Nehrinin temizlenmesi için hangi yatırım ve çalışmalar planlanmış, ne kadarlık bütçe ayrılmıştır?
- 5) Zorunlu atık arıtma veya bertaraf tesislerini kurmayanlar ile kurup da çalıştırmayan tesisler denetlenmekte midir? Bakanlığınız süresince ne sıklıkla denetim yapılmıştır?
- 6) Kirliliğe sebep olan ne kadar tesis veya fabrika belirlenmiştir? Atıklarını nehirlerle deşarj eden tesislerle ilgili hangi hukuki yaptırımlar uygulanmıştır?
- 7) Organize sanayi bölgelerinde, yeterli bütçeye sahip olmadığı için atık sularını arıtamayan, katı atıklarını bertaraf edemeyen tesisler için Bakanlığınız ne gibi teşviklerde bulunmaktadır?
- 8) Gediz nehri suları ile sulanan tarım arazilerindeki topraktan, sudan ve ürünlerden en son ne zaman numune alınmıştır? Alınan numuneler varsa güncel sonuçları nelerdir, kirlilik düzeyi hangi seviyeye ulaşmıştır?
- 9) Sadece belediyelerin gayretiyle çözülemeyecek kadar büyümüş olan kirlilik sorunu için yerel yönetimlerle koordineli çalışılması planlanmakta mıdır?
- 10) Su verimliliği ve Gediz Havzası'ndaki ekosistemin korunması amacıyla çıkarılan eylem planları kapsamında gelinecek nokta nedir? Neler gerçekleştirilmiştir?

CEVAPLAR

1,2,3,4) Bakanlığımızca Gediz Nehri Havzası'nda atıksu altyapısının tamamlanarak su kirliliğinin önlenmesi ve su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla hazırlanan Gediz Havzası Kirlilik Önleme Eylem Planı ile havzada bulunan noktasal kirlilik kaynakları tespit edilmiştir. Noktasal kirlilik kaynaklarından olan kentsel ve endüstriyel atıksu deşarjlarının bertaraf edilmesine yönelik eylem planında kısa, orta ve uzun vadede yapılması gereken çevresel altyapı yatırımları planlanmıştır.

Eylem planında öngörülen belediye ve sanayi tesislerinin atıksu arıtma tesislerinin inşaatı ve işletmeye alınması çalışmaları ilgili atıksu altyapı yönetimleri olan belediyeler, sanayi tesisleri ve OSB yönetimlerince yürütülmekte olup, yapılan çalışmalar planda belirtilen iş takvimi ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili atıksu mevzuatı olan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği çerçevesinde Bakanlığımızca takip edilmektedir.

Mevcut durumda Gediz Havzası'nda su kalitesi 4. sınıf olup, eylem planındaki yatırımların gerçekleştirilmesi durumunda orta vadede II. sınıfa kadar iyileştirilebileceği öngörülmektedir.

Ayrıca, Gediz Havzası'ndaki su kaynaklarının miktar ve kalite bakımından iyileştirilmesi, taşkın ve kuraklığın etkilerinin azaltılarak insan sağlığının ve ekosistemin korunmasını amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı'nca hazırlanan Gediz Havzası Eylem Planı ile Gediz ve Kuzey Ege Nehir Havza Yönetim Planları'nın Tedbirler Programı çerçevesinde Bakanlığımızın sorumlu olduğu tedbirlerin takibi yapılmaktadır.

5) Bakanlığımızca (ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliği" (R.G. Sayı 29303, Tarih: 22 Mart 2015) kapsamında yüksek kapasiteli arıtma tesisleri 7/24 on-line takip edilmektedir. Bu izleme sistemlerine kısaca SAİS denilmektedir. SAİS, kurulu atıksu arıtma kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzeri olan atıksu arıtma tesislerine kurulmakta ve anlık olarak pH, iletkenlik, sıcaklık,

çözünmüş oksijen, debi, KOİ ve AKM parametreleri 7/24 takip edilmektedir. İlave olarak, Sürekli İzleme Merkezi üzerinden, uzaktan otomatik numune aldırma yöntemi ile bu tesislerde 7/24 teknolojik denetim yapılmaktadır.

Güncel durumda Gediz Havzasında 11 Belediye, 6 Organize Sanayi Bölgesi ve 5 Sanayi Tesisi bünyesinde olmak üzere toplam 22 SAİS bulunmaktadır. Bunlardan 13'ü Manisa İlinde, 7'si İzmir İlinde ve 2'si Uşak İlinde yer almaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımızca yürütülen Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı kapsamında 2023 yılında Gediz Havzasında 13 noktada izleme çalışması yürütülmüştür.

Çevre kirliliğini önleme ve çevre kalitesini iyileştirmeye yönelik; zorunlu atık arıtma veya bertaraf tesislerini kurmayanlar ile kurup da çalıştırmayan tesisler de dâhil olmak üzere her türlü tesis ve faaliyet ile bu tesis ve faaliyetlere ilişkin konularda izleme süreçlerini takip etmek, gerekli tedbirleri aldırarak, mevzuata aykırılık veya ihlal tespit edilmesi durumunda idari yaptırım uygulamak dâhilindeki sorumluluklarımıza binaen söz konusu tesis ve faaliyetlerin çevre ve insan sağlığı üzerindeki potansiyel etkisi ile denetim sıklığını yansıtan ve risk değerlendirme yöntemi ile belirlenen sınıflandırma göz önüne alınarak çevre denetim programları oluşturulmaktadır.

Risk değerlendirmesi yapılırken tesisin türü, atıksu deşarjı, atık yönetimi, hava emisyonu gibi çevresel kriterlerin yanı sıra tesisin geçmişteki uygunluk durumu gibi performans kriterleri de dikkate alınarak denetim sıklığı belirlenmektedir. Böylece risk değerlendirme yöntemi kullanılarak daha riskli tesislerin daha sık denetlenmesi sağlanmaktadır.

6,8,9) Su kirliliğinin önlenmesi ve su kalitesinin korunması amacıyla çevre mevzuatı kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevlendirilen çevre denetim ekipleri tarafından yapılan birleşik, ani ve şikâyet denetimlerinde Kanunda belirtilen gerekliliklere uyulmadığının veya yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda tesis veya faaliyetlere idari yaptırımlar uygulanmakta; çevre ve insan sağlığı için tehlike oluşturan tesis ya da faaliyetler ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır. Bununla birlikte çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında, Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır.

Bu doğrultuda, Gediz Havzasında 2024 yılından günümüze kadar su konulu 635 denetim yapılmış olup; bu denetimlerden 321 tanesi İzmir İlinde gerçekleştirilmiştir. Denetimler sonucunda Gediz Havzasında yer alan ve Çevre Kanunu'na aykırı faaliyette bulunan 21 tesise toplamda 14.579.829 TL idari para cezası uygulanmıştır. İzmir İlinde ise 8 tesise toplamda 6.448.853 TL idari para cezası uygulanmıştır.

7) Bakanlığımızca alıcı ortamın su kalitesinin yükseltilmesi ve doğal kaynakların korunması amacıyla; atıksu arıtma tesisi yatırım teşviki verilmemekle birlikte 2011 yılından itibaren mevzuata uygun çalıştırılan atıksu arıtma tesislerinin enerji giderlerinin %50'si Bakanlığımızca karşılanmaktadır. Çevre Kanunu'nda yapılan düzenleme ile ileri arıtma teknikleri ile arıtmış oldukları arıtılmış atıksuyu yeniden kullanan tesislere yeniden kullanım oranına göre enerji teşviki % 100'e kadar artırılmış olarak ödenebilecektir.

10) Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından 2023 yılında yayımlanan Gediz Havzası Eylem Planında, endüstriyel atıksu yönetimi kapsamında mevcut en iyi tekniklerin belirlenmesi tedbiri Bakanlığımız sorumluluğundadır.

Bakanlığımızca yürütülen 2010/75/AB Endüstriyel Emisyonlar Direktifi' nin ulusal mevzuata kazandırılması çalışmaları kapsamında Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği 14/01/2025 tarihli ve 32782 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanmış olup 1/12/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir. Sanayide Yeşil Dönüşüm Belgelendirme sürecine esas mevcut en iyi teknikler (MET) ile mevcut en iyi teknikler ile ilişkili emisyon seviyelerini (MET-İES) düzenlemek amacıyla Sektörel Taslak Tebliğler hazırlanmış olup; kurum görüşlerine açılmıştır.